

Замах на душу

(КОМП'ЮТЕРНИЙ ПЕРЕКЛАД З РОСІЙСЬКОЇ МОВИ)

Автор Андрій Головков

Відкритий лист Петра Вінцукевіча Святійшому Патріархові Московському і всієї Русі Кирилу

Ваша Святосте!

Для того, щоб Ви краще зрозуміли мене, - користуюся російською мовою. Перш за все дозвольте представитися: я - православний християнин, колишній політв'язень сталінських концтаборів. У середині 90-х років - ректор Волинської духовної семінарії Київського Патріархату.

Так! Ми з Вами в деякому роді, однокашники, а саме: я мав честь навчатися там, де навчалися і Ви, - у Ленінградській духовній академії. На жаль, мене незабаром відрахували, оскільки я як колишній політв'язень не мав права на прописку у великих містах. Однак мені все-таки вдалося закінчити академію зі ступенем кандидата богословських наук в іншому місці - в Катакомбній Церкві Патріарха Тихона. Кажуть, Ви теж зазнали якое там переслідування, хоча це не завадило Вам зробити блискучу і швидку кар'єру. Вибачте мене за те, що я назвав Вас своїм однокашником. Повірте, я нагадав про наше перебування в одній школі не для того, щоб викупатися в променях Вашої слави, а тільки для того, щоб ви знали, що історію Церкви, християнську філософію і канонічне право знаю не гірше Вас, так що розмова буде серйозна. Звичайно, Ви не зобов'язані вступати в полеміку з якимось там колишнім зеком, але Ви можете доручити цю справу, скажімо, своєму митрополитові на Волині, Нифонту, щоб він заперечив мені, на що я дуже сподіваюся.

Ваша Святосте! У своїх проповідях в Одесі, Дніпропетровську і Києві Ви багато говорили про єдність наших народів, канонічність і покаяння, тому дозвольте розділити нашу проблему на три аспекти: історичний, канонічний та етичний.

Почнемо з історії. Весь сенс Ваших доводів зводився до наступного: оскільки ми, українці та росіяни, єдиний народ, то претензії України на отримання статусу Помісної Церкви не мають сенсу. Скажу відразу, теза про єдність наших народів позбавлена наукового обґрунтування. Наші народи ніколи не були етнічно єдині, ми опинилися окупованими більш сильним у військовому відношенні сусідом і перебували у ненависній нам імперії триста років. Довід про добровільне возз'єднання - казка, бо московською стороною відразу ж порушувалися всі умови цього військового договору: було знищено місцеве самоврядування, гетьманщина, козацьке військо, а потім пішло-поїхало: заборона друкувати книги рідною мовою, повне придушення національної культури і, нарешті, грубе і віроломне знищення незалежності самої стародавньої східнослов'янської митрополії. Така ціна так званого возз'єднання.

А чи було кровне споріднення наших народів? Подивіться на карту Східної Європи IX-X ст. - Там чітко позначені слов'янські племена, що жили на території сучасної України і Білорусії: поляни, древляни, дреговичі, радимичі, кривичі, полочани, волиняни, а далі на схід і північ мешкали угро - фінські племена з абсолютно іншою мовою і культурою: чудь, весь, меря, Черемис мордва, перм, ям і т. п. На це вказує і Нестор-літописець («Повість временних літ», 25,6). Ці племена ніякого родинного відношення до слов'ян не мали. Слаборозвинені в соціальному плані, що не мають власного самоврядування, вони змушені були запросити варягів, щоб ті управляли ними («прийдіть і правте нами»). Київська ж Русь не мала потреби в такій допомозі, тому що до цього часу стала настільки високорозвиненою і сильною європейською державою, що погрожувала навіть Візантії. Це потім князь Олег, віроломно убивши князів Аскольда і Діра, захопив Київ. Однак ваш митрополит Агафангел стверджує: «Київська Русь завжди була з Великою Росією. Київ без Великої Росії окремо від неї неможливий ні в якому разі». Смішно, правда? Що це? Повне невігластво або нестримна

українофобія, як у Лужкова і Затуліна? Думаю, що і те і інше. Дурість завжди йде поряд з ненавистю й пихою. Та не було тоді Великої Росії, взагалі не було ніякої Росії, була Київська Русь та її мешканці-русичі.

Але давайте подивимося на цю ситуацію з іншого боку: якщо ми єдиний народ, якщо ми ваш народ, то навіщо ж ви знищували цей народ мільйонами, руйнували нашу самобутню культуру, гноїли в казематах наших патріотів, морили голодом, всіляко принижували і продовжуєте принижувати? Запитайте зараз в російській глибинці, як вони ставляться до України та українців, - неодмінно почуєте: «У, хохли, бандери». Я чув це не раз. Статистика свідчить, що 60 % громадян Росії негативно ставляться до України. Один герой Достоєвського висловився так: «Я зробив цій людині зло, тому і ненавиджу його», от і ви ненавидите нас тому, що зробили нам багато зла.

Однак продовжимо наш екскурс в історію. Тільки значно пізніше, з огляду на особливі історичні умови (міжусобні лайки і нашествия татаро - монголів) слов'яни стали проникати на схід і північ - так вливалася слов'янська кров в жили перерахованих вище угро - фінських племен. Після розгрому Києва татаро - монголами центр ваги соціально - політичного життя перемістився на більш безпечну північ, і почалася епоха поступового узвишшя Москви. Отже, Ваш народ отримав з Київської Русі слов'янську кров, християнську віру і освіту. Не мені Вам розповідати про те, хто перші просвітителі вашої землі, перші митрополити та єпископи. Назву лише деяких: Московський митрополит Петро (родом з Волині), Іосаф Білгородський, Інокентій Іркутський, Стефан Яворський, Феофан Прокопович; навіть Ломоносов отримав освіту в Києві. Так, Київ - мати міст руських. А як ви ставилися до цієї своєї матері? Ви розорили її і принижували з першого дня, як тільки набралися сили. Наведу тільки один приклад: син Юрія Долгорукого (засновника Москви) у 1169 р. на другому тижні Великого посту повністю спалив і розорив Київ, вирівав половину киян. Історик Костомаров пише, що не було пощади ні старим, ні малим, ні церквам, ні монастирям; з міста вивезли все, що тільки можна: ікони, ризи, дзвони; вивезли й знамениту ікону Вишгородської Божої Матері, яка тепер чомусь стала вашою і називається Володимирській. Так ви надходили завжди - брали те, що хотіли. Князя Андрія Боголюбського, цього розбійника, ви зарахували до лику святих тільки тому, що він молився. У 1569 році Іван Грозний буквально залив кров'ю волелюбний Новгород, а потім довго молився. Та й справді, чому б вам не канонізувати Івана Грозного, Петра I і Сталіна, адже вони теж дуже багато зробили для могутності Росії. Ви скажете, що багато чого побудували в Києві за час вашого панування. Так, ви багато чого будували нашими руками; нашими руками заснований і Санкт - Петербург - там під гранітними плитами лежать кістки багатьох тисяч козаків. Нашими руками ви й тепер качаєте нафту в Тюмені та багато іншого робиться у вас працюючими руками українців. Але досить про історію; як кажуть, «історія не в тому, що ми носили, а в тому, як нас пускали голяка». Виходячи з українського досвіду - так воно і є.

Тепер звернемося до другого аспекту - канонічності. Справді, важко зрозуміти логіку московських духовних отців.

Чому, наприклад, Польська Православна Церква, яка налічує всього лише близько двохсот тисяч прихожан, отримала автокефалію, а майже п'ятидесятимільйонний народ, що живе в незалежній державі, що володіє колосальною самобутньою культурою, позбавлений цього права? Чому Кажуть, Українська Православна Церква не має на те згоди матері-церкви, тобто Московського Патріархату.

Зачекайте, ми тільки що говорили про те, що саме Київська митрополія - сама древня на Русі - була духовною матір'ю всіх східноєвропейських слов'ян. Як же це сталося, як дочка раптом стала матір'ю, а її мати - рабинєю? Як це сталося, знають усі, знаєте і Ви, Ваше Святосте, знають і багато разів куплені вами східні патріархи, сором'язливо опускають очі, бачачи цю кричущу несправедливість. А сталося беззаконня просто за принципом: купи - продам.

Після так званого возз'єднання (1654 р.) Московські вельможі не задовольнилися захопленням світської влади в Україні, їм потрібна була душа народу. А де душа? У Церкві. Тому царський уряд і Патріарх (на той час Московська Церква вже отримала свого Патріарха, між іншим, теж сумнівним шляхом) підняли питання про підпорядкування Київської митрополії Москві. У 1686 році до Константинополя попрямувала московська делегація на чолі з Микитою Алексєєвим з

метою вирвати згоду східних Патріархів на ліквідацію незалежності Київської митрополії. Підкуплений багатими дарами, Константинопольський Патріарх Діонісій пішов на цю угоду, і хоча згодом за це був позбавлений сану, але несправедливе рішення залишилося в силі. Тепер ми запитуємо: скасування незалежної Київської митрополії було актом правовим, законним, канонічним чи ні? Мовчите? Як просто і легко московська дочка купила собі материнське право, і з тих пір не відпускає на свободу свою зганьблену і знедолену матір-рабіню.

Але все це справи давно минулих днів. Ну а тепер чи має Україна право як окрема, незалежна держава на свою помісну Церкву? Так, має повне канонічне право, а Москва не має жодних законних підстав утримувати її при собі, якщо не вважати чисто політичних міркувань кремлівських політиків, і Ви, Ваша Святосте, працюєте в унісон з ними. Тому творите Ви не діло Боже, а справу царську.

Нагадаю, канонічне право - сукупність церковно - правових норм, затверджених Апостольськими правами, постановами Вселенських соборів, які регулюють життя Церкви. Так, 34-е апостольське правило говорить, що кожен народ повинен мати свого першоієрарха, а це означає, що дане правило визнає за кожним окремим народом право на власну незалежну Церкву. 17-е правило IV Вселенського собору і 38-е правило VI Вселенського собору стверджують, що канонічною підставою для незалежності тієї чи іншої Церкви є адміністративно - територіальний поділ, тобто коли народ отримує незалежну державу. Даю це правило дослівно із збірника, виданого в Москві в 1876 році: «Аще царської влади, знову влаштований, або надалі влаштований буде град: то цивільним і земським відділами та слід і розподіл церковних справ» (38 пр. VI Вселенського собору).

Запитання, що ще треба? ! Правило ніби спеціально написано для незалежної України. Але для Москви закони не писані, вони знають одне: хохли вічно повинні бути під її рукою.

Та й взагалі, досконалі чи ці канонічні правила? Ви добре знаєте, що багато з них застаріли втратили сенс, і навіть ті, які можуть регулювати внутрішнє життя Церкви, ніким не виконуються. Але це вже зовсім інша розмова. Канони - справа рук людських, вони писалися з урахуванням певної політичної ситуації. Наприклад, 7-е правило I Вселенського собору передбачає першість честі за єпископом Єрусалимським. Мабуть, так воно і має бути, тому що в Єрусалимі постраждав і воскрес Господь наш Ісус Христос, з цього міста почала поширюватися євангельська блага вість, тут відбувся перший Апостольський собор. Але вже третє правило II Вселенського собору віддає першість честі єпископу Константинопольському. Чому? Дуже просто - змінилася політична обстановка у світі: Єрусалим прийшов у занепад, а Візантія піднеслася. Може бути, Константинопольського єпископа призначив Вселенським Господь, і той, кому - то може дати автокефалію, а комусь не дати? Але тут, як ми знаємо, іноді вирішують питання багаті дари, а по-нашому - хабар. Ви -то добре знаєте, скільки ваша патріархія викладає йому «на лапу» (даруйте за грубе слово), щоб він проводив вашу політику. Але він і вас 141 рік не визнавав канонічними. Питання, це було справедливо чи ні? Чи не занадто ми вклоняємося східним патріархам? Адже в нашому Київському православ'ї більше єпископів, ніж у Вселенського Патріарха парафій.

Якщо канони пишуться людьми, то благодатність подається Богом. Так що даремно ваші підлеглі постійно твердять, що ми, мовляв, безблагодатні. Якщо благодатність пов'язана з канонічністю, то виходить, що і ви всі ці 141 рік були позбавлені благодаті. Але хіба великі подвижники вашої землі не довели протилежне? Думаю, вистачить про канони, я і так втомив Вас, Ваша Святосте. Але все-таки на закінчення хочу звернутися до третього православного аспекту.

Ваша Святосте! На Володимирській гірці Ви закликали нас до покаяння. Так, Ви маєте рацію, покаяння - не слабкість, а велика моральна сила, здатна відновити не тільки окрему людину, але й усе суспільство. Тільки, здається мені, процес покаяння потрібно починати з самого себе - так заповів нам Спаситель. Почніть ж це добра справа з самого себе і від імені свого народу. Покайтеся за те, що триста років тому незаконно, шляхом підкупу, шантажу й віроломства забрали собі найдавнішу на нашій території митрополію, за те, що всі триста років принижували нас, руйнували нашу культуру, забороняли нашу мову, примушували наших дітей вмирати в імперіалістичних війнах; за Соловки, за каземати для наших патріотів, за сталінські табори, за

голодомор - за все, за все! **Це ви повинні просити вибачення в українців та інших народів за свої імперіалістичні лиходійства.** Ви повинні просити вибачення у польського народу, бо ваші батьки розстріляли під Смоленськом двадцять тисяч полонених поляків. Ви повинні просити вибачення у греко - католиків, чиїх священників, на догоду вам, НКВДисти згноїли в тюрмах. А чому б Вам особисто не зробити це і не показати приклад християнського смирення й покаяння? Прислухайтеся до голосу вашого прекрасного поета:

*«Моліться, кайтеся, до неба долоні
За всі гріхи минулих часів,
За ваші кайнські брані
Ще з дитячих пелен! »*

Де там! Москва не має звичаю вибачитися за свої чорні справи: «Москва сльозам не вірить». А нам просити вибачення нема за що. Ми не руйнували, а збагачували вашу культуру, не гнали вас у Сибір, не морили голодом, не топтали вашу свободу. Ах, так! Все це робили не ви, а більшовики! А більшовики - це хто? Інопланетяни або які- небудь кочівники, що увірвалися на нашу землю і залили її кров'ю? Дозвольте Вам нагадати слова не якогось там бандерівця, а російського мислителя Миколи Бердяєва, який писав, що більшовизм - явище російське, національне (див. «Витоки і зміст російського комунізму»).

Я часто задаю собі питання: що ж пов'язує ваше духовенство з комуністами? Адже факти кричущі. Співпраця Московської Патріархії з богоборчої партією триває 85 років, починаючи від Сергія Страгородського і «до цього дня». Чого варта мова Патріарха Алексія I над труною Сталіна: «Великого Вождя нашого народу, Йосипа Віссаріоновича Сталіна, не стало. Пропала сила велика, моральна, громадська; сила, у якій наш народ відчував власну силу... Ми ж, зібравшись для молитви за нього, не можемо пройти мовчанням його завжди доброзичливого, співчутливо ставлення до наших церковних потреб... І багато доброго та корисного, завдяки його високому авторитетові, зроблено для нашої Церкви нашим Урядом... Пам'ять про нього для нас незабутня і наша Руська Православна Церква, оплакуючи його відхід від нас, проводить його в останню путь, в дорогу всієї землі, гарячою молитвою... І нашому улюбленому і незабутньому Йосипу Віссаріоновичу ми молитовно, з глибокою палкою любов'ю виголошуємо вічну пам'ять» («Журнал Московської Патріархії», 1953 р., № 4). І це говорила людина, яка сама відсиділа термін у концтаборі. Мабуть, правду кажуть: «Битий собака вірніше служить». Яка гидота! Послухайте, Вам не соромно за свою Московську Патріархію? !

З тих пір мало що змінилося; співпраця вашої ієрархії з комуністами триває. Не можу забути, як ваш митрополит Агафангел, будучи депутатом Верховної Ради, захищав комуністичну імперію та статую Леніна, яку вимагали зняти наші патріоти, як він дружньо голосував з червоними атеїстами. Один ваш поп прилаштував у іконостас портрет Сталіна, - пам'ятаєте такий факт? Донецький протоієрей Дмитро Гапонов, освячуючи комуністичну газету, сказав, що між марксизмом і християнством немає ніякої різниці. Так? Ви теж так думаєте? А ваш митрополит Володимир (Сабодан) нагородив орденом духовним першого комуніста України Петра Симоненка. За які такі заслуги перед Церквою? ! Ваша гаряча прихильниця, «дуже православна» Наталія Вітренко, щоразу покладає квіти до пам'ятника Леніну в Києві - цьому найлютішому ворогові Христа. Ось таке ваше «православ'я». Чому все це відбувається? Дуже просто: комуністи мріють відновити колишню політичну імперію, а ви - духовну, ось ваші інтереси і збігаються. А якою буде ця імперія, червона чи біла - питання другорядне.

І ще хочу запитати: чому Ви так тримаєтеся за нас, благодійник Ви наш? Я прожив у Росії 15 років, відвудував багато її районів і скрізь бачив одну й ту ж картину: зруйновані, обезголовлені храми, перетворені «богообраним народом» в нужники. Такого не побачите в Центральній та Західній Україні. У нас в кожному селі церкви, любовно прикрашені вишитими рушниками. У Луцьку проживає трохи більш двохсот тисяч чоловік, але майже тридцять храмів по неділях наповнені віруючими. У вашій же глибинці на цілий район одна церква і та пустує. Ось де прикладіть свою духовну енергію свої пастирські сили; навчіть свій народ хоча б поважати

святині, а нас вчити не треба - Україна молиться.

Коли я пишу цього листа, Ви летите додому, до Москви. Напевно, Ви згадуєте свій візит і спокушуєтеся тим, що бачили і зрозуміли Україну. Ні, ви її не бачили. Ви бачили тільки, що слідував за вами свій десант, лавривських клікуш, забезпечених особливими перепустками, і продажних політиків - вони завжди знайдуться під рукою, а справжньої України ви не бачили. От якщо б Ви побували в нас під час помаранчевої революції, Ви б її побачили. Нічого, дасть Бог, ще побачите. Ваш візит - це черговий замах на нашу душу.

Ваша Святосте! Тяжба наша довга і зажадає багато сил, але ми знайдемо їх. А знаєте, хто переможе? Ні, не ті, хто опиниться в більш вигідному політичному та економічному становищі, не ті, хто заручиться підтримкою все тих же східних патріархів і навіть усього світового Православ'я. Переможуть ті, хто більше принесе жарких молитов до престолу Всевишнього, ті, хто життям своїм подасть приклад правди віри, надії і любові. Врешті-решт переможуть убієнні вашої владою мільйони мучеників, кров яких волає до Бога. Пам'ятайте, буде ще суд Божий. Україна молиться...

<http://www.cerkva.info/en/publications/media-review/708-lyst.html>